

jasno pa je, da histerija podivjane in režirane kolektivne podzavesti onemogoča razsodno pogajanje, ker ustvarja nabito atmosfero, v kateri je racionalen dialog nemogoč. Srbski voditelji so pogrešili, če so mislili, da se Slovenec poda pod hajduškimi grožnjami. Doživlja jih kot ponorele iracionalnosti in na smrt zresnjen razmišlja o gverili in o tem, kako bo branil svoj jezik in svojo neodvisnost.

Resnica o »resnici«

Mag. Viktor
Žakelj

Prav bi bilo, da dopolnilom k slovenski ustavi čimprej damo mesto, ki jim gre v dvestoletnem nacionalnem ozaveščanju našega naroda. Gre preprosto za to, da dejanja ne bi ne precenjevali, še manj pa podcenjevali; oboje nam zna škodovati. V teh zadnjih dvesto letih namreč, ko je bilo narodno čutenje – to je še tudi danes – sila, v imenu katere se je

ustvarjalo in rušilo, osvajalo in osvobajalo, ubijalo in rojevalo, je tudi naš narod opravil ekonomska, politična, kulturna in vojaška emancipacijska dejanja, ki so nas dokončno izenačila s sosednimi evropskimi narodi. Torej tudi s tistimi našimi številčnejšimi sosedi, ki nam v preteklosti z močjo, ki so jo imeli, nikdar niso dovolili, da bi si bili ustvarili nacionalno državo. To križpotje, na katerem so se naselili naši predniki, je bilo, in vse kaže, da je še, preveč pomembno, da bi se mogli potrditi kot »državotvoren narod« v smislu Francozov, Nemcev, Italijanov in mnogih drugih evropskih narodov. A hkrati je tudi res, da je v vseh državah, v katerih nam je bilo in nam je usojeno živeti, zaznavno neko naše prizadevanje, da bi bili – upoštevaje konkretne prilike – gospodarji na svoji zemlji, da bi torej razpolagali z naravnimi bogastvi na svojem celotnem nacionalnem ozemlju in da bi gospodarili z rezultati svojega dela. To je zaznavno tako v majniški deklaraciji iz časov »K und K,« je ozadje za nastanek države SHS, zato so si prizadevali slovenski (in ne le slovenski) politiki ves čas kraljevine SHS in kasnejše prve Jugoslavije, je miselno izročilo slovenske NOB, prvič dokaj jasno zapisano v Kardeljevi – Titovi ustavi iz leta 1974; in to naravno narodno hotenje je v mnogočem dograjeno tudi v naših zdajšnjih ustavnih dopolnilih. Ta proces ekonomske in politične emancipacije našega naroda pa s tem še zdaleč ni končan.

Ni dvoma, da sta ta dva procesa medsebojno povezana, da drug drugega spodbujata ali zavirata, a vendarle dajem prednost ekonomskemu vidiku, nenazadnje zato, ker prikrivamo očitne ekonomske interese, vezane na razumevanje socializma in Jugoslavije. Dejstvo namreč je, da smo našemu političnemu jeziku vzeli sporočilno funkcijo: eno mislimo, drugo govorimo, nekaj tretjega pa pogosto delamo. Naj bom konkreten.

Iz Srbije in njenih filijal že nekaj časa streljajo s težkimi topovi na Slovenijo (in Hrvaško). Mi naj bi bili krivi tako za somrak našega socializma kot za slabljenje Jugoslavije. Tako recimo pravijo: Slovenija gospodarsko izkorišča Srbijo, manj razvite – kar celotno Jugoslavijo. Pustimo to

pot ob strani meni ljube številke, pa naredimo kratko logično politično analizo zapisane misli.

Vzemimo, da je to res. Logičen zaključek bi bil: izkoriščani bi morali biti nadvse zainteresirani za t. i. slovenski separatizem. Na drugi strani: izkoriščevalci – torej mi, državljani SR Slovenije, pa bi morali biti življenjsko zainteresirani za to, da ostanemo v Jugoslaviji (in jo še naprej izkoriščamo). Potemtakem je npr. sporno ustavno dopolnilo o samoodločbi . . . , ki naj bi bojda pomenilo prvi korak k izstopu Slovenije iz Jugoslavije, po meri izkoriščanih in direktno v nasprotju z interesi nas, izkoriščevalcev. Tovrstnih (ne)logičnih obtoževanj na naš račun je ta čas na pretek v žolčnem ciriliškem tisku.

Očitno je, da posameznim besedam – pojmom dajemo v Jugoslaviji različen pomen, zato je sporazumevanje nemogoče ali vsaj zelo oteženo. Tako to, ko nekdo pravi, da je za socializem, za Jugoslavijo, še nič ne pomeni, ker vsebina teh pojmov ni enoznačna oziroma se vzdolž Save močno spreminja. Prav zato ustava, zakon, dogovor pri nas ne veljajo kaj prida, ker je njih interpretacija rezultanta vsakokratne politične moči. Mi nimamo torej le »dogovorne ekonomije«, ampak tudi »dogovorno pravo«!

Pustimo to razmišljanje in se vrnimo k osnovni temi – amandmajem k slovenski ustavi. Globoko sem prepričan, da njih vsebina določa naš prepoznavni ekonomski, torej eksistenčni interes, ne pa taka ali drugačna ideologija. Drugače rečeno: državljani Slovenije smo se s temi amandmaji – kolikor se z njimi sploh da – hoteli vnaprej zavarovati zoper rušenje sedanjega razumevanja socializma in Jugoslavije kot skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti, ki ga de facto nosi v sebi že objavljeni srbski projekt gospodarske in družbeno-politične reforme. Torej: amandmaji k slovenski ustavi niso zoper veljavno federalno ustavo, še več: s svojo tržno in humanistično naravnostjo krepijo avnojsko Jugoslavijo, so pa v ostrem nasprotju s tem, kar ostanku Jugoslavije ponujajo iz Združene Srbije. Torej: Srbi skupaj s svojimi sateliti se upravičeno jezijo, napak je le, da ne rečejo: vaši amandmaji so v nasprotju z našim ustavnim projektom, da torej svoje videnje vnaprej razglašajo za edino jugoslovansko opcijo. Po svoje jih razumem: oni morda res potrebujejo (še nekaj časa) kasarniški socializem, boljševisko partijo, večinsko odločanje itd., da bi lahko (še naprej) na netržno alocirali domačo in tujo akumulacijo, zato tudi potrebujejo centralizirano unitarno državo (v kateri bodo seveda oni hegemoni), ki bo to omogočala – torej sta socializem in Jugoslavija v tem primeru v službi srbskega ekonomskega interesa. (To isto velja tudi za naša, hrvaška in druga gledanja). Zato je skrajni čas, da se nehamo iti jezikovne skrivalnice, damo na mizo ekonomske interese in skušamo najti tako politično in pravno formo, ki bo ekonomsko sprejemljiva za vse. Če bomo te edine realne interese tudi to pot prekrili s tako ali drugačno ideološko plahto, se bo razkroj te države in družbe nujno nadaljeval do njenega žalostnega konca.

To je resnica – žal zamolčana – o zdajšnjih (in prihodnjih) ustavnih in drugih reformah v naši državi žalostne zgodovine in kaže, da tudi neobetavne prihodnosti.